

Nr 947

Av herr Rimås m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 74, angående de nya lantbruksnämndernas organisation, m. m.

(Lika lydande med motion nr 758 i Första kammaren)

Stockholm den 13 april 1967

Sigvard Rimås (fp)

Carl Eric Hedin (h)

Arne Persson (cp)

i Heden

Nr 948

Av fru Sundberg och herr Carlshamre, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75, med förslag angående effektivisering av verksamheten på pris- och konkurrensområdet samt konsumentvaruforskningen.

(Lika lydande med motion nr 761 i Första kammaren)

De flesta större företag som tillverkar konsumtionsvaror bedriver en egen forskning. Det finns emellertid också organisationer som, utan att vara producerande, har till huvudsaklig uppgift att undersöka och pröva sådana varor som direkt efterfrågas av allmänheten, varvid provningsverksamheten sker med utgångspunkt från konsumentintresset. Bland statliga sådana institutioner vill vi nämna statens institut för folkhälsan, statens institut för konsumentfrågor och statens pris- och kartellnämnd. Samma funktion fyller dessutom Svenska slöjdföreningens bohagsinstitut och varudeklarationsnämnden.

Bland dessa står statens institut för konsumentfrågor i viss särställning. Såväl i praktiken som i det allmänna medvetandet har detta blivit den

institution som med sina undersökningar direkt syftar till att rationalisera arbetsförhållanden i enskilda hem och storhushåll samt att försöka inrikta såväl produktion som konsumtion på goda och ändamålsenliga varor.

Forskningsverksamheten bedrivs främst genom provningar och praktiska undersökningar, varvid samarbete sker med andra statliga, kommunala och enskilda organ. Forskningsprogrammet läggs i huvudsak upp av institutets ledning, men prov och undersökningar utföres även på uppdrag av offentlig myndighet eller enskild.

Ur konsumentsynpunkt är det utan tvekan av värde att det finns en institution som objektivt prövar metoder och produkter och bedömer dessa såväl mot varandra som ur direkt köpsynpunkt. Däremot torde det icke vara avsikten att med dessa undersökningar rekommendera ett »bästa köp» eftersom det alltid till sist blir de individuella och rikt varierande behoven som avgör bedömningen produkt — pris.

Med ett ständigt ökande konsumtionsvarusortiment stiger osäkerheten hos konsumenterna, och det blir allt svårare att följa med i den allmänna produktutvecklingen. Denna osäkerhet bidrager ofta till felinvesteringar och dåligt utbyte av köpet i fråga. Vi vill här erinra om t. ex. köp av barnvagnar som endast med svårighet kan användas i trappor eller av diskmaskiner som icke kan användas utan avhärdat vatten.

Konsumentinstitutet har med sin undersökningsverksamhet och resultatredovisningen av denna skapat ett stort förtroende hos konsumenterna och genom sin verksamhet bidragit till att undermåliga produkter ofta försvunnit från marknaden till båtnad för konsumenterna.

Emellertid är arbetsbelastningen på institutet hård. Institutet kan inte, även efter genomförande av den av departementschefen förordade omorganisationen, åta sig vidgade uppgifter. De nuvarande lokalförhållandena, direkta provisorier, sätter också en gräns för expansionen av undersökningsverksamheten. Någon utökning av institutets verksamhet förutsattes icke heller av utredningen om »Effektivare konsumentforskning», vars betänkande till stor del legat till grund för den nu föreslagna omorganisationen.

De provningar och undersökningar som institutet utför är huvudsakligen av två slag. Först och främst de som beslutas av institutet, varvid hänsyn tages till aktualiteten av undersökningsobjektet i fråga; nya produkter eller material kan ha införts på marknaden. Det andra slaget av undersökningar utgöres av beställningsundersökningar. Denna del utgör endast en obetydlig andel av institutets verksamhet; under budgetåret 1965/1966 debiterades i kostnader för sådana undersökningar 8 533 kr.

Institutets såväl lokala som personella begränsning förhindrar att en utökad sådan verksamhet skulle kunna äga rum på institutet i fråga. Emellertid gäller det ju vid all sådan här undersökningsverksamhet att ett

intimt samarbete mellan de olika undersökningsorganen bör äga rum. Genom ett utökat sådant samarbete skulle också institutets möjligheter att åtaga sig fler enskilda uppgifter öka, då bl. a. vissa undersökningar med fördel kan läggas ut hos andra provningsanstalter. Dessa kostnader debiteras emellertid konsumentinstitutet. Konsumentinstitutet kan sedan av beställaren begära ersättning för de utförda undersökningarna; dock tillfaller dessa medel statskassan direkt, medan däremot institutet får använda sig av anvisade medel för att ersätta den institution som utfört provet i fråga. Vi tycker att detta är en orimlig situation, och även om förhållandet är sådant att institutet sedan kan erhålla medel av konsumentrådet för utbetalad ersättning, borde det vara självklart att de kostnader institutet debiterar beställaren för utförda undersökningar borde tillfalla institutet självt. Som exempel kan nämnas statens institut för folkhälsan där institutet självt uppbär inkomsterna av utförda undersökningar.

Ur konsumentsynpunkt ligger det dessutom ett särskilt värde i de undersökningar som utförts genom konsumentinstitutets försorg, eftersom dessa undersökningar syftar till att i slutbedömningen betrakta också priset på varan som en faktor. Det ligger också ofta i producenternas intresse att få en vara prövad på konsumentinstitutet, när man bedömer att produkten är av en sådan kvalitet, att ett positivt omdöme kan förväntas. Ofta bidrager konsumentinstitutets undersökningar till att institutet för producenten påpekar vissa defekter hos varan, vilka denne oftast omedelbart söker eliminera. En fullvärdigare produkt kommer därigenom att erbjudas konsumenterna.

Åtskilliga av konsumentinstitutets undersökningar fordrar för sitt utförande tillgång till teknisk expertis. Vi beklagar att situationen är sådan att institutet icke kan ha lokaler som rymmer även den tekniska personalen. Denna tjänstgör på IVA:s lokaler, skild från de övriga undersökningsavdelningarna.

Emellertid ökar behovet av teknisk apparatur för undersökningarnas genomförande även inom institutets egna lokaler, och det torde bli alltför opraktiskt att i framtiden helt vara hänvisad till tekniker på en avdelning som icke står i direkt förbindelse med själva undersökningsavdelningarna. Vi anser det önskvärt att den tekniska avdelningen närmare än vad nu är fallet hade kunnat samarbeta med de övriga undersökningsavdelningarna men har med hänsyn till nuvarande lokalsituation inget att erinra mot departementschefens förslag till organisation. Däremot vill vi starkt understryka vikten av att åtminstone en av de nya tjänsterna med tjänstgöring i institutets lokaler på Rålambsvägen besättes av en tekniker med huvudsaklig utbildning inom det mekaniska området. Enligt bilagan till proposition 75 år 1967 bör enligt vårt förslag laboratoriechefen vid undersökningsavdelning 2 vara civilingenjör och mekanist. Konsumentupplysnings-

utredningen tog i sitt förslag till de nya tjänsterna endast upp kompetenskraven och specialinriktningen för avdelningscheferna för de övriga två avdelningarna.

Som tidigare nämnts är lokalfrågan för institutets verksamhet på intet sätt tillfredsställande. Denna är av avgörande betydelse för institutets framtida verksamhet, och den av departementschefen aviserade nya utredningen i konsumentupplysningsfrågor bör i sitt arbete utvärdera möjligheterna att erbjuda konsumentinstitutet bättre arbetslokaler.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att statens institut för konsumentfrågor måtte få rätt uppbära ersättning från utomstående uppdragsgivare för utförda undersökningar;

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att vid tillsättandet av de föreslagna laboratoriechefsbefattningarna vid statens institut för konsumentfrågor de i motionen ovan framförda synpunkterna om institutets behov av teknisk expertis måtte beaktas;

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att den av departementschefen aviserade utredningen får i uppdrag att även ta ställning till lokalbehovet för statens institut för konsumentfrågor.

Stockholm den 13 april 1967

Ingrid Sundberg (h)

Nils Carlshamre (h)
